

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/68/2020
Identifikačné číslo spisu: 1109208485
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1109208485.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Hlavného mesta SR Bratislava, so sídlom Primaciálne nám. 1, Bratislava, IČO: 00 603 48, proti žalovanému Ing. D. P., bývajúcemu H. U. E. 8, T., zastúpenému advokátom Mgr. Petrom Hargašom, Košická 56, Bratislava, o vypratanie ubytovacej bunky, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18C/76/2009, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 27. novembra 2019 sp. zn. 6Co/77/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 27. novembra 2019 sp. zn. 6Co/77/2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 16. mája 2016 č. k. 18C/76/2009-817 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému vypratať a odovzdať žalobcovi ubytovacu bunku č. XXX nachádzajúcu sa v ubytovni H. na ul. H. O trovách konania súd prvej inštancie nerozhodol s tým, že o nich rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozsudku. 1.1. Prvoinštančný súd vykonaným dokazovaním zistil, že zamestnávateľ žalovaného Priemstav, š. p., Bratislava uzavrel dňa 1. júla 1994 so žalovaným zmluvu o ubytovaní v spoločnej ubytovni „H.“ podľa § 754 a nasl. Občianskeho zákonníka. Predmetom zmluvy bol záväzok ubytovateľa (Priemstav, š. p.) poskytovať objednávateľovi (žalovanému) prechodné ubytovanie v tejto ubytovni č. bunky XXX na dobu neurčitú a povinnosť objednávateľa uvoľniť ubytovacu bunku v prípade rozviazania pracovného pomeru so š. p. Priemstav a v prípade hrubého porušenia dobrých mravov alebo pri inak hrubom porušovaní svojich povinností, vyplývajúcich zo zmluvy, povinnosť objednávateľa zaplatiť za ubytovanie a služby s ním spojené stanovenú cenu v určených termínoch. Minister výstavby a verejných prác SR rozhodnutím č. XXX/M-XX zo dňa 24. júla 1995 zrušil Priemstav š. p. Bratislava bez likvidácie a všetok majetok zrušeného podniku prešiel v súlade so schváleným privatizačným projektom na FNM SR. V súlade s rozhodnutím MSaPNM SR č. 68 zo dňa 8. júla 1994 o privatizácii časti podniku Priemstav, š. p. bol zmluvou zo dňa 31. júla 1995 o prevode privatizovaného majetku uzavretou medzi FNM SR a žalobcom na žalobcu bezodplatne prevedený majetok s príslušenstvom a so všetkými právami a záväzkami, ktoré súvisia s prevádzaným majetkom a súčasťou tohto majetku bola i predmetná ubytovňa.

V prejednávanej veci sa žalobca proti žalovanému domáhal vypratania predmetnej ubytovacej bunky z dôvodu, že žalovaný ju užíva bez právneho dôvodu, keďže v zmysle čl. I ods. 2 zmluvy ju mal uvoľniť v prípade rozviazania pracovného pomeru so š. p. Priemstav, čo sa stalo podľa názoru žalobcu výmazom tohto štátneho podniku z obchodného registra, t. j. dňa 30. októbra 1995, najneskôr výmazom nástupníckej spoločnosti Priemstav, a. s., z obchodného registra.

1.2. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že pri posúdení charakteru ubytovacieho priestoru vychádzal z rozhodnutia Obvodného úradu životného prostredia Bratislava I č. OÚŽP XXXX/XX-XXXX/XX/H/XXX/Mich zo dňa 12. augusta 1993, ktorým bolo povolené užívanie stavby trvalej ubytovne a z ktorého vyplýva, že stavba pozostáva okrem ďalších priestorov aj z ubytovacích buniek. Okrem toho vychádzal z listu vlastníctva č. XXXX, podľa ktorého je budova, v ktorej sa nachádza ubytovací priestor, ktorý odporca užíva, zapísaná ako iná budova označená súpisným číslom, z čoho mal za preukázané, že v danom prípade sa jedná o ubytovňu s ubytovacími bunkami a teda že sa nejedná o bytový dom s bytmi. Súd pri tomto skonštatovaní vychádzal najmä zo skutočnosti, že ubytovacia bunka sa nachádza v objekte, v kolaudačnom rozhodnutí označenom ako trvalá ubytovňa. Má charakter malometrážneho bytu, keď pozostáva z jednej izby, kuchyne, predsiene a hygienického zariadenia, pričom práve pre obytnú miestnosť je typické, že ide o priestor, ktorý má podľa stavebnotechnických predpisov charakter bytu. Ubytovacia bunka bola zamestnávateľom pridelená výlučne do užívania žalovanému, pričom nebola zamestnávateľom zariadená.

1.3. Súd ďalej riešil otázku, aký vplyv mala privatizácia štátneho podniku Priemstav, š. p., Bratislava na prechod práv a záväzkov z predmetnej zmluvy. Z predloženého privatizačného projektu, z rozhodnutia ministra výstavby a verejných prác SR o zrušení štátneho podniku Priemstav, zo záväzného stanoviska primátora hlavného mesta SR Bratislavy, zo zápisnice o odovzdaní a prevzatí vecí zahrnutých do časti privatizovaného majetku a tiež zo zmluvy o prevode privatizovaného majetku vyplýva, že na navrhovateľa bol prostredníctvom Fondu národného majetku SR prevedený majetok, ktorého súčasťou bola aj predmetná trvalá ubytovňa, so všetkými právami a záväzkami, ktoré súvisia s prevádzaným majetkom, i tými, ktorých existencia sa zistí po dni prevodu. V časti nehmotných aktív, práv a záväzkov odovzdávaných na privatizovaný subjekt boli v privatizačnom projekte uvedené konkrétne zmluvy na jednotlivé ubytovacie bunky, vrátane bunky č. XXX, ktorá je predmetom tohto konania. Súd dospel k záveru, že navrhovateľ vstúpil do zmluvných vzťahov na strane štátneho podniku Priemstav, š. p., Bratislava a teda aj do práv a záväzkov vyplývajúcich mu z uzatvorenej zmluvy.

1.4. Následne zaujal stanovisko, že nie je správny názor žalobcu, že k zániku užívacieho vzťahu došlo z dôvodu skončenia pracovného pomeru žalovaného u jeho niekdajšieho zamestnávateľa zánikom Priemstav, š. p. Pri otázke doby, na ktorú bola zmluva uzavretá, súd vychádzal z dohody obsiahnutej v zmluve, že zmluva je uzatvorená na dobu neurčitú s tým, že objednávateľ je povinný vypratať ubytovacie bunky v prípade rozviazania pracovného pomeru so štátnym podnikom Priemstav š. p., Bratislava a v prípade hrubého porušenia dobrých mravov a zmluvných povinností (čl. I. 2. písomnej zmluvy vo forme formulára). Uvedené ustanovenie zmluvy hovorí o dvoch možných spôsoboch skončenia užívacieho vzťahu pred uplynutím dojednanej doby nájmu (rozviazanie pracovného pomeru a hrubé porušenie dobrých mravov a zmluvných povinností). Podľa názoru súdu uvedené dojednanie je rozvázovacou podmienkou. Rozvázovacia podmienka týkajúca sa zániku účinnosti zmluvy o užívaní ubytovacej bunky z dôvodu rozviazania pracovného pomeru s š. p. Priemstav sa podľa názoru súdu stala v dôsledku privatizácie tohto štátneho podniku a prechodu časti majetku na navrhovateľa objektívne nemožnou, v dôsledku čoho nemožno na ňu prihliadať a zmluva o užívaní sa stala nepodmienenou. Okrem toho zánik zamestnávateľa nemožno považovať za rozviazanie pracovného pomeru, pod ktorým treba chápať jednostranný alebo dvojstranný právny úkon existujúceho zamestnávateľa.

1.5. Súd prvej inštancie potom vyvodil záver, že zmluvné strany neuzavreli platnú písomnú zmluvu o ubytovaní podľa § 754 Občianskeho zákonníka. V danej veci sa v prípade právneho predchodcu žalobcu a žalovaného jednalo o nájom obytnej miestnosti podľa § 717 Občianskeho zákonníka. Záveru o charaktere užívacieho vzťahu nasvedčovala tiež skutočnosť, že v písomnej zmluve o užívaní je uvedená doba užívania na neurčitý čas, čo je pri poskytnutí dočasného bývania na základe zmluvy o ubytovaní vylúčené. Nakoľko z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že nájom obytnej miestnosti nebol právnym predchodcom žalobcu ani žalobcom vypovedaný, žalovaný je oprávnený užívať ubytovací priestor naďalej, bez ohľadu na zmenu v osobe prenajímateľa.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 27. novembra

2019 sp. zn. 6Co/77/2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť vypratať a odovzdať žalobcovi ubytovaciu bunku č. XXX. nachádzajúcu sa v ubytovni „H.“ na ul. H., do 90 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie pochybil v tom, že nevenoval dostatočnú pozornosť tomu, akú vôľu vyjadrili účastníci zmluvy o ubytovaní z 1. júla 1994, ktorými boli Priemstav, š. p. Bratislava a žalovaný. V bode 1. tejto zmluvy síce bolo dojednané, že ubytovanie v predmetnej ubytovni bolo žalovanému poskytnuté na dobu neurčitú, súčasne však v tomto bode zmluvy bolo zvýraznené podčiarknutím, že ide o prechodné ubytovanie. Tento bod zmluvy treba vyložiť v spojení s bodom 2., v ktorom sa uvádza, že žalovaný ako objednávateľ je povinný bunku uvoľniť okrem iného i v prípade rozviazania pracovného pomeru s Priemstavom, š. p. Inými slovami, účastníci tejto zmluvy v nej vyjadrili celkom jasne svoju vôľu, ktorou bolo poskytnutie ubytovania žalovanému dočasne, teda po dobu, po ktorú bude trvať jeho pracovný pomer s jeho vtedajším zamestnávateľom Priemstavom, š. p. Bratislava. Nejde tu o rozvázovacie podmienku, ako to ustálil súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku. Ide tu o dojednanie časového trvania predmetnej zmluvy o ubytovaní, resp. časového trvania oprávnenia žalovaného užívať ubytovaciu bunku v predmetnej ubytovni. Žalovanému muselo byť pri uzavieraní predmetnej zmluvy jasné, že na jej základe nebude oprávnený v predmetnej ubytovacej bunke bývať bez časového obmedzenia, ale že jeho oprávnenie bývať v ubytovacej bunke je viazané na trvanie jeho pracovného pomeru v Priemstave, š. p.

2.2. Podľa odvolacieho súdu možno uzavrieť, že žalovaný od roku 2008 užíva predmetnú ubytovaciu bunku v ubytovni „H.“ bez právneho dôvodu, čím neoprávnenne zasahuje do vlastníckeho práva žalobcu. Preto bolo potrebné poskytnúť žalobcovi ochranu jeho vlastníckeho práva. Z týchto dôvodov napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe vyhovel a žalovanému uložil povinnosť vypratať a odovzdať žalobcovi predmetnú ubytovaciu bunku a to v určenej lehote na plnenie - vypratanie predmetnej ubytovacej bunky v trvaní 90 dní, pretože je potrebné, aby žalovaný mal postačujúci časový priestor na to, aby túto ubytovaciu bunku nielen vypratával, ale aby si aj zabezpečil iné ubytovanie.

2.3. Odvolací súd zdôraznil, že nakoľko vychádzal v celom rozsahu zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý však po právnej stránke posúdil inak, nebol povinný dopĺňať, resp. opakovať dokazovanie.

3. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu, ktorým mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP a z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, poukazujúc na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

3.1. K vade podľa § 420 písm. f/ CSP uviedol po prvé, že odvolací súd postupoval nezákonne, keď odvolanie odmietol prejednať, čím mu zmaril aktívnu účasť v konaní tým, že mu nedal možnosť na vytýčenom pojednávaní vyjadriť sa k dôkazom, prípadne navrhnúť ďalšie dôkazy, uviesť svoju argumentáciu ako po skutkovej stránke, tak aj po stránke právnej. Odvolací súd si neosvojil skutkový stav v predmete zmluvy ako ho ustálil súd prvej inštancie. Navyše výklad právneho úkonu sa vykladá dokazovaním. V tejto súvislosti poukazuje na § 383, § 384 ods. 1, § 385 ods. 1 CSP a zohľadňujúc tieto právne normy je možné ustáliť, že odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie posúdiť skutkový stav prejednáwanej veci a to bez toho, že by tieto opakoval sám, resp. doplnil. Ak sa má pred odvolacím súdom vykonať dokazovanie je potrebné nariadiť pojednávanie. Po druhé, odvolací súd riadne a dostačujúco neodôvodnil svoje zmeňujúce rozhodnutie (§ 393 CSP), ktorým nahrádzal rozhodnutie súdu prvej inštancie. Rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, nakoľko neobsahuje zásadné vysvetlenie podstatných dôvodov pre rozhodnutie súdu, odôvodnenie je vnútorne rozporné a vytvára obraz neobjektívneho, jednostranného prístupu odvolacieho súdu k posudzovanej veci, výsledkom čoho je, že konanie na odvolacom súde nevykazuje znaky spravodlivosti.

3.2. K nesprávnemu právnomu posúdeniu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ uviedol, že odvolací súd posúdil skutkové zistenie ako právnu otázku, čiže nesprávne právne posúdil otázku procesného charakteru, na riešení ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zmena rozhodnutia v plnom rozsahu v jeho neprospech. Odvolací súd bez opakovania dokazovania hodnotil dôkaz (zmluvu) takým spôsobom, že zmenil skutkové zistenie súdu prvej inštancie bez vykonania jediného dôkazu, a to napriek konštantnej

judikatúre NS SR, ktorá opakovane uvádza, že odvolací súd nemôže meniť skutkové zistenia bez opakovaného vykonania dôkazov. Odvolací súd takýmto postupom dospel k skutkovému záveru úplne odlišnému, ako bol zistený pred súdom prvej inštancie, čím konal v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu. Dovolateľ následne podal odkaz na množstvo rozhodnutí Najvyššieho a Ústavného súdu SR. Od ktorých da odvolací súd v namietanom odklonil.

3.3. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ dovolateľ zhrnul, že dovolací súd sa doposiaľ nezaoberal posúdením toho ako je nutné vykladať rozvázovaciú podmienku, ktorá sa týka zmluvného vzťahu vzniknutého na základe zmluvy o ubytovaní, ktorá spĺňa znaky nájomnej zmluvy na byt. Dovolanie podľa daného dovolacieho dôvodu je podľa žalovaného dôvodné i preto, že súd prvej inštancie vyhodnotil zmluvu ako zmluvu o nájme obytnej miestnosti podľa § 717 Občianskeho zákonníka a odvolací súd ako zmluvu o ubytovaní, pričom okolnosti a skutkový stav svedčia o tom, že ide o nájomnú zmluvu na byt.

3.4. Dovolateľ navrhol rozsudok odvolacieho súdu zmeniť tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie alebo vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Dovolateľ zároveň žiada samostatným návrhom odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku do právoplatného rozhodnutia o jeho dovolaní.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť, s tým že sa v celom rozsahu stotožňuje so závermi odvolacieho súdu, ktorý svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, pričom nesúhlasí s tvrdeniami žalovaného uvedenými v dovolaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Z obsahu dovolania žalovaného je zrejmé, že namieta (aj) nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (bod 3.1.).

10. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu

zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa a účinne námietskami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

10.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a marenie možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017).

10.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

11. Z obsahu dovolania (tiež) vyplýva (bod 3.1.), že žalovaný namietal, že hoci odvolací súd zmenil prvoinštančný rozsudok, „postupoval nezákonne, keď odvolanie odmietol prejednať, čím mu zmaril aktívnu účasť v konaní tým, že mu nedal možnosť na vytýčenom pojednávaní vyjadriť sa k dôkazom, prípadne navrhnúť ďalšie dôkazy, uviesť svoju argumentáciu ako po skutkovej stránke, tak aj po stránke právnej. Odvolací súd si neosvojil skutkový stav v predmete zmluvy ako ho ustálil súd prvej inštancie. Navyše výklad právneho úkonu sa vykladá dokazovaním. V tejto súvislosti poukazuje na § 383, § 384 ods. 1, § 385 ods. 1 CSP a zohľadňujúc tieto právne normy je možné ustáliť, že odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie posúdiť skutkový stav pojednávanej veci a to bez toho, že by tieto opakoval sám, resp. doplnil. Ak sa má pred odvolacím súdom vykonať dokazovanie je potrebné nariadiť pojednávanie.“

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné pojednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

13.1. Podľa § 188 ods. 1 CSP súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

13.2. Podľa § 187 CSP za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov (ods. 1). Dôkazným prostriedkom je najmä výsluch strany, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd (ods. 2).

13.3. Podľa § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

13.4. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje

sám.

13.5. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

14. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd v rámci preskúvania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279, 1287). Odvolací súd musí zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ak vykonané dôkazy mali byť podľa názoru druhoinštančného súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred prvoinštančným súdom (pozri napr. Krajčo, J. a kol. Občiansky súdny poriadok I. diel. Komentár. V aktualizované vydanie. Bratislava: EUROUNION, 2010, 851 s.: „Iba po opakovaní dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa alebo po vykonaní nových dôkazov môže odvolací súd dospieť k iným skutkovým záverom.“; podobne Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šínová, R. et al. Občianský soudní řád. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2013, 662 s.: „Odvolací soud nemůže jen na základě důkazů provedených soudem prvního stupně dospět k jiným skutkovým zjištěním než soud prvního stupně, tedy aniž by tyto důkazy zopakoval, hodnotil je jinak než soud prvního stupně. Je zásadně nepřipustné, aby odvolací soud, jestliže se chce odchýlit od hodnocení důkazů soudem prvního stupně, tyto důkazy hodnotil jinak, aniž by je sám opakoval.“; alebo Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kolektiv Občianský soudní řád. 7. vydání. Praha: 2006, 1134 s.: „Odvolací 14 soud zopakuje důkazy již provedené před soudem prvního stupně zejména tehdy, jestliže... by provedené důkazy měly být podle názoru odvolacího soudu hodnoceny odlišně, než se stalo za řízení před soudem prvního stupně.“).

15. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne viazaný aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov sú prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane dokazoval vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/98/2017, 2Cdo/70/2017, 4Cdo/229/2019).

16. V posudzovanej veci dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Vychádzal predovšetkým z listín predloženými stranami sporu a dospel k záveru, že nie je správny názor, podľa ktorého k zániku užívacieho vzťahu žalovaného k ubytovacej bunke došlo z dôvodu skončenia pracovného pomeru žalovaného u jeho niekdajšieho zamestnávateľa Priemstav, š. p., jeho zánikom. Pri otázke doby, na ktorú bola zmluva o užívaní uzavretá, súd vychádzal z dohody obsiahnutej v zmluve, že zmluva je uzatvorená na dobu neurčitú s tým, že objednávateľ je povinný vypratať ubytovacie bunky v prípade rozviazania pracovného pomeru so štátnym podnikom Priemstav š. p., Bratislava a v prípade hrubého porušenia dobrých mravov a zmluvných povinností (čl. I. 2. písomnej zmluvy vo forme formulára). Uvedené ustanovenie zmluvy hovorí o dvoch možných spôsoboch skončenia užívacieho vzťahu pred uplynutím dojednanej doby nájmu (rozviazanie pracovného pomeru a hrubé porušenie dobrých mravov a zmluvných povinností). Podľa názoru súdu uvedené dojednanie je rozvázovacou podmienkou. Rozvázovacia podmienka týkajúca sa zániku účinnosti zmluvy o užívaní ubytovacej bunky z dôvodu rozviazania pracovného pomeru s š. p. Priemstav sa podľa názoru súdu stala v dôsledku privatizácie tohto štátneho podniku a prechodu časti majetku na navrhovateľa objektívne nemožnou, v

dôsledku čoho nemožno na ňu prihliadať a zmluva o užívaní sa stala nepodmienenou. Okrem toho zánik zamestnávateľa nemožno považovať za rozviazanie pracovného pomeru, pod ktorým treba chápať jednostranný alebo dvojstranný právny úkon existujúceho zamestnávateľa. Zmluvné strany teda neuzavreli platnú písomnú zmluvu o ubytovaní podľa § 754 Občianskeho zákonníka. V danej veci sa v prípade právneho predchodcu žalobcu a žalovaného jednalo o nájom obytnej miestnosti podľa § 717 Občianskeho zákonníka. Záveru o charaktere užívacieho vzťahu nasvedčovala tiež skutočnosť, že v písomnej zmluve o užívaní je uvedená doba užívania na neurčitý čas, čo je pri poskytnutí dočasného bývania na základe zmluvy o ubytovaní vylúčené.

17. Odvolací súd následne na odvolanie žalobcu vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario, keďže ako uviedol sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, keďže vychádzal v celom rozsahu zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý však po právnej stránke posúdil inak. Rozhodnutie súdu prvej inštancie odvolací súd zmenil. Podľa odvolacieho súdu účastníci Zmluvy o ubytovaní v spoločnej ubytovni „Patrónka“ podľa § 754 a nasl. Občianskeho zákonníka uzatvorenej dňa 1. júla 1994, t. j. Priemstav, š. p. Bratislava ako zamestnávateľ a žalovaný ako zamestnanec, v zmluve celkom jasne vyjadrili svoju vôľu, z ktorej vyplýva poskytnutie dočasného ubytovania žalovanému jeho zamestnávateľom, konkrétne na dobu trvania pracovného pomeru žalovaného v Priemstave, š. p. Bratislava (má to vyplývať zo znenia bodu 1. tejto zmluvy, v spojení s bodom 2. zmluvy), čomu potom súd prispôbil verdikt svojho rozhodnutia a rozhodol o povinnosti žalovaného vypratať špecifikovaný ubytovací priestor, nakoľko uplynula doba, na ktorú sa zmluva vzťahovala, resp. na ktorú bola uzatvorená, t. j. do zániku pracovného pomeru, ku ktorému došlo zánikom zamestnávateľa.

18. Odvolací súd síce v napadnutom rozhodnutí tvrdí, že vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie (svedčí o tom formulácia „...vychádzajúc v celom rozsahu zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie...“) avšak toto tvrdenie nemožno akceptovať. Podstatou zistenia skutkového stavu veci je úsudok - záver sudcu, resp. senátu o tom, ktoré z rozhodujúcich sporných skutočností sú pravdivé, t. j. ktoré z nich bude považovať za dokázané. Až súhrn týchto skutočností vytvára zistený skutkový stav. Súdom prvej inštancie zistený skutkový stav spočíval v tom, že na základe Zmluvy o ubytovaní v spoločnej ubytovni „Patrónka“ podľa § 754 a nasl. Občianskeho zákonníka uzatvorenej dňa 1. júla 1994, nedošlo k zániku užívacieho práva žalovaného k ubytovaciemu priestoru zánikom pracovného pomeru žalovaného so zamestnávateľom jeho zánikom. Súd vychádzal zo znenia zmluvy, podľa ktorého je zmluva uzatvorená na dobu neurčitú s tým, že objednávateľ je povinný vypratať ubytovaciú bunku v prípade rozviazania pracovného pomeru so štátnym podnikom Priemstav š. p., Bratislava a v prípade hrubého porušenia dobrých mravov a zmluvných povinností (čl. I. 2. písomnej zmluvy vo forme formulára), ktoré ustanovenie zmluvy podľa súdu hovorí o dvoch možných spôsoboch skončenia užívacieho vzťahu pred uplynutím dojedanej doby nájmu (rozviazanie pracovného pomeru a hrubé porušenie dobrých mravov a zmluvných povinností), ktoré dojednanie je rozvázovacou podmienkou. Daná rozvázovacia podmienka sa ale podľa názoru súdu stala v dôsledku privatizácie tohto štátneho podniku a prechodu časti majetku na žalobcu objektívne nemožnou, čím sa zmluva o užívaní stala nepodmienenou. Krajský súd si tieto skutkové závery prvoinštančného súdu neosvojil (pozri bod 16. veta tretia).

19. Z uvedeného v predchádzajúcich dvoch odsekoch je potom zrejmé, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil odlišné skutkové závery, ako súd prvej inštancie, bez toho, aby vo veci vykonal (zopakoval) v potrebnom rozsahu dokazovanie. Ak sa odvolací súd chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvej inštancie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o neopodstatnenosti žaloby žalobkyne, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie.

20. Z obsahu spisu je teda zrejmé, že odvolací súd, hoci dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako

súd prvej inštancie a od jeho skutkových zistení sa odchyľil, na základe čoho vyvodil iný právny záver, nenariadil vo veci pojednávanie a nevykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Týmto nesprávnym procesným postupom odvolací súd znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Odvolací súd namiesto toho, aby vo veci nariadil pojednávanie, nariadil len verejné vyhlásenie rozhodnutia (viď zápisnica zo dňa 27. novembra 2019 (č. l. 846 spisu), na ktorom vyhlásil zmenený rozsudok. Odvolací súd tak pred vydaním konečného rozhodnutia vo veci postupoval v rozpore s § 382, § 383, § 384 ods. 1, § 385 ods. 1 CSP a tiež s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (pozri napr. sp. zn. 5Cdo/131/2009, 7Cdo/110/2018) a ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 400/2009, II. ÚS 506/2013).

21. Na základe zhora uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania v danom prípade ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalovanému uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Na základe čoho je dovolanie žalovaného v tejto časti nielen prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP, ale tiež zároveň dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

21.1. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej zmätočnosťnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími dovolacími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov (t. j. námietkami dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP), na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

22.1. Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

23. Ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP); v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

24. Zrušením (dovolaním) napadnutého rozhodnutia odpadol dôvod pre žalovaným navrhovaný odklad jeho vykonateľnosti do právoplatného rozhodnutia o dovolaní v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.